

6. Мисан В. Чи отримає найближчим часом школа «Агента змін»? Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/articles/799>
7. Плахотник О. Реалізація ідей педагогіки співробітництва в навчально-виховному процесі. Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search?q=>
8. Смирнова О. Організація навчально-виховного процесу на засадах педагогіки партнерства в умовах реалізації Концепції нової української школи. Режим доступу: <https://www.google.com.ua/search?q=>
9. Стельмах А.Г. Зреалізуємо принципи педагогіки партнерства в освітніх округах – пришвидшемо розбудову Нової української школи. Режим доступу: http://imso.zippo.net.ua/wp-content/uploads/2017/08/2017_7_26
10. Хобзей П. Довіра до освіти починається з педагогіки партнерства, відкритості шкіл, поваги до кожної людини. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/usi-novivni-novini-2017-12-02>

Наталія Деньга

кандидат педагогічних наук,
викладач математики
Кременчуцького педагогічного
коледжу імені А.С. Макаренка

ВПЛИВ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПЕДАГОГІЧНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ НА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Вищий педагогічний навчальний заклад готує фахівців, які навчатимуть і виховуватимуть сучасних дітей, а вони в свою чергу працюватимуть в уже новому світі, в якому панує робототехніка, синтетична біологія, біоніка, внутрігенетика, нейроекономіка та біоінженерія. В концепції нової української школи вказано, що «Школа українська буде успішна, якщо до неї прийде успішний учитель. Він – успішний вчитель та фахівець – вирішить дуже багато питань щодо якості викладання, обсягу домашніх завдань, комунікації з дітьми та адміністрацією школи. До дітей має прийти людина-лідер, яка може вести за собою, яка любить свій предмет, яка його фахово викладає» [2]. Як сказав переможець конкурсу Global Teacher Prize Ukraine Паул Пшенічка: «Треба розуміти одну важливу річ: вчить не школа, а вчитель. Немає вчителя – немає школи. Якби гарні закони держава не писала, якщо вона не має достатньо високоосвічених вчителів, вона не матиме здібного покоління» [1]. Постає логічне питання: яким має бути вчитель, щоб підготувати дітей до викликів нового світу, щоб не просто скоригувати освітній процес у школі, а повністю перезавантажити його? На нашу думку, сучасний вчитель повинен бути комунікативним, креативним, здатним до співпраці, постійного навчання та професійного розвитку.

Відповідно до Закону України «Про освіту» для практикуючих вчителів передбачено різні форми підвищення кваліфікації курси при ІППО, семінари, вебінари, онлайн-курси, конференції [4]. У майбутнього ж вчителя сучасної школи всі необхідні якості повинні сформуватися і розвиватися під час навчання у вищому навчальному закладі. Відповідно суттєвих змін зазнає процес і зміст підготовки майбутнього вчителя

Випускник вищого педагогічного навчального закладу повинен бути готовий до реалізації мети повної загальної середньої освіти за допомогою формули нової школи, однією із складових якої є сучасне освітнє середовище, яке забезпечить необхідні умови, засоби і технології для навчання учнів. Тому зупинимось детальніше на вмінні сучасних випускників створити необхідні умови і засоби освітнього середовища та працювати в ньому. Знання, отримані під час навчання у вищому навчальному закладі, можуть стати лише базою для розвитку у цьому напрямку професійної діяльності. Компетентність – це інтегрована характеристика якостей особистості, результат підготовки випускника вузу для виконання діяльності в певних галузях, ситуативна категорія, оскільки виражається у готовності до здійснення будь-якої діяльності у конкретних професійних ситуаціях [6].

Важливим компонентом компетентності, як стверджує Л. Степашкіна, є не сума здобутих знань та умінь, а вміння фахівця мобілізувати у конкретній ситуації отримані знання та досвід [5, 129]. О. Отич визначає професійно-педагогічну компетентність як сформовану в процесі учіння і розвинену в ході професійної дії, інтегративна якість педагога, утворена системою ключових, загальних і спеціальних компетенцій, які є сукупністю професійно значущих знань, умінь, навичок, ставлень, досвіду, критичних поглядів, оцінок і властивостей, що забезпечують успішну реалізацію педагогічної дії [3]. На нашу думку, компетентний випускник крім знань має володіти певними навичками і життєвим досвідом. Ефективність процесу формування професійної компетентності майбутнього вчителя залежатиме від умов, в яких він здобуває освіту, та засобів, які використовуються під час освітнього процесу.

«Освітнє середовище – це система впливів і умов формування особистості, а також можливостей для її розвитку, які містяться в соціальному і просторово-предметному оточенні», – визначає В. Ясвін [17]. Звідси випливає, що під час освітнього процесу на розвиток студента і його професійне становлення впливає фізичне оточення: приміщення, його дизайн, меблі, сучасні засоби навчання, комфортні соціально-побутові умови. В зв'язку з цим, у вищому навчальному закладі значна увага повинна приділятися створенню матеріально-технічної бази, яка дозволить студентам активно та вільно розвиватися як майбутнім педагогам.

Сформувати інформаційно-цифрову компетентність у молодшого школяра педагог-початківець зможе лише за умови, якщо сам володітиме вміннями застосування інформаційно-комунікаційних технологій. З цією метою у ВНЗ необхідно створювати комп'ютерні лабораторії із сучасним

обладнанням, які під час освітнього процесу використовуватимуться не лише на заняттях з інформатики, а й з інших предметів. Адже ІТ-технології сильно впливають на сучасну освіту, мають бути потужним і водночас непомітним інструментом вчителя. Тільки системне використання ІКТ під час освітнього процесу у вищому навчальному закладі сформує у майбутнього вчителя початкових класів інформаційно-цифрову компетентність.

На нашу думку, вчитель початкових класів обов'язково має бути творчою особистістю, тому що працює з дітьми якраз в такому віці, коли вони розкривають свої здібності і таланти. Ми глибоко переконані, що кожна дитина талановита, але, як показує досвід, тільки та людина, яка має власне захоплення, зможе запалити іншого до розвитку свого талану. Тому важливо, щоб для студентів під час навчання була створена можливість розвивати свої здібності. Для цього мають працювати у вищому навчальному закладі колективи художньої самодіяльності, гуртки за інтересами, предметні гуртки, мистецькі студії, наукові товариства, тощо. На нашу думку, розвиває людина свою обдарованість тільки тоді, коли має можливість розкритися і показати свої досягнення. Через це важливо заохочувати студентів до участі у різних конкурсах, олімпіадах, змаганнях, обов'язково супроводжуючи при цьому та підтримуючи. Такій підхід формує в майбутнього вчителя початкових класів глибоке розуміння необхідності розвиватися творчо самому та розвивати своїх вихованців.

Сучасні діти дуже мало рухаються і якщо до них прийде молодий вчитель, який також зовсім не займається спортом, то ми втрачимо покоління здорових та спортивних людей. При підготовці вчителя обов'язково потрібно створити можливості і заохочувати студентів до занять спортом. Тим більше, що сьогодні великий вибір спортивного обладнання: укомплектовані майданчики, устаткування для функціональних тренувань, аксесуари для фітнесу. Це дасть можливість студентам полюбити спорт і здоровий спосіб життя та в подальшій професійній діяльності захопити цим учнів.

Одним із завдань вищого навчального закладу навчити студента вчитись. Знання, які він отримує під час навчання у вищому навчальному закладі можуть застаріти вже через рік-два. Методи та технології, які під час передачі знань використовували викладачі, стануть у нагоді студентам у власній професійній діяльності. Тут особливе місце займають інтерактивні технології, які навчають майбутніх вчителів початкових класів генерувати ідеї та втілювати їх у життя. Звертаємо увагу на те, що студенти повинні вміти використовувати мультимедійні сервіси, записувати навчальні відео, робити скрінкасти, влаштовувати віртуальні подорожі, малювати комікси, заповнювати віртуальний щоденник. Для цього під час навчання у вищому навчальному закладі вони виконують далеко не один проект. Крім того, стосунки в освітньому процесі вищого навчального закладу мають бути побудовані так, щоб студенти змогли набути навичок організації власної професійної діяльності на основі особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів, практичної взаємодії з майбутніми учнями та їх батьками на засадах партнерства.

Часто фінансові можливості школи, в якому працює вчитель, не можуть забезпечити всі потреби, необхідні для навчання та розвитку учнів відповідно до сучасних вимог. Тому потрібно готувати студентів до професійної діяльності під час освітнього процесу у вищому навчальному закладі так, щоб вони змогли самостійно виготовити частину засобів навчання. Для цього на практичних заняттях з предметів професійного спрямування можна спроектувати і виготовити вироби для оформлення класу, ранкових зустрічей, дидактичні матеріали, тощо.

Враховуючи вище сказане, можемо стверджувати, що освітнє середовище вищого педагогічного навчального закладу має великий потенціал для формування професійної компетентності майбутнього вчителя початкових класів.

Список використаних джерел

1. МедіаОсвіторія [електронний ресурс]: Найкращий вчитель України – про плюси та мінуси сучасної системи освіти. – Режим доступу до ресурсу: <https://osvitoria.media/experience/paul-pshenichkavchytel-perestav-buty-dzherelom-znan-i-teper-jogo-funktsiya-navchaty-vchytys/>
2. Нова українська школа [Електронний ресурс]. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
3. Основи педагогічної майстерності викладача професійної школи : підручник / О. М. Отич. – Кіровоград : Імекс–ЛТД, 2014. – 208 с
4. Про освіту [електронний ресурс]: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII// Верховна Рада України : офіц. веб-портал. – Текстові дані.– Київ, 2017. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page7>
5. Степашкина Л.Ю. Развитие общих учебных умений и навыков как ключевой образовательной компетенции / Л.Ю.Степашкина. – Интернет-жур-нал «Эйдос». – Режим доступа: <http://www.eidos.ru/journal/2005/0910-11.htm>.
6. Фролов Ю.В. Компетентностная модель как основа оценки качества подготовки специалистов / Ю.В.Фролов, Д.АМахотин // Высшее образование сегодня. – 2004. – № 8. – С. 34–44.
7. Ясвин В.А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию / В. А. Ясвин. – М. : Смысл, 2001. – 365 с.